

“İslam Dünyası Yükseköğretim Alanının Oluşturulması Konferansı”

Ankara Bildirgesi - 2017

İslam dünyası ülkeleri arasında bir yükseköğretim alanı inşası İslam coğrafyasında her alanda işbirliğini destekleyecek önemli bir adımdır. İslam ülkeleri gelişim süreçlerini teknolojik ve bilimsel alanda daha yetkin; ülkelerin toplumsal sorunlarına çözüm bulabilen akademik yapılar ile desteklemek zorundadır. Bu süreç, ülkelerin bilgilerini ve birikimlerini paylaşmaları, ortak hareket etmeleri ile çok daha verimli biçimde işleyebilir.

26-27 Temmuz 2017 tarihleri arasında 37 ülkeden 334 katılımcı ile gerçekleştirilen “**İslam Dünyası Yükseköğretim Alanının Oluşturulması**” temalı Rektörler Forumu, somut adımlarla üniversiteler arası işbirliği süreçlerini desteklemeyi hedeflemiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın himayelerinde gerçekleşen toplantımızın kabul merasiminde İslam dünyası ülkeleri arasında bir yükseköğretim alanı inşasının İslam ülkelerinde kalkınma, toplumsal refah, teknolojik ve bilimsel gelişme için birlikte hareket etmelerinin önemi vurgulanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız **Medeniyet coğrafyamızdaki yükseköğretim sorunlarının tartışıldığı ve yeni işbirliği imkânlarının geliştirildiği bir sürece kaynaklık edecek olan Forumun, İslam medeniyetinin özünün kardeşlik ve dayanışma olduğunu hatırlayarak bir ortak çalışma platformu olması gerektiğini belirtmiştir.**

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’a himayeleri ve destekleri için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Forum’un açılış oturumunda İslam ülkelerinin refah düzeyini arttırmak için bilimsel altyapıların önem taşıdığına vurgu yapıldı. Hâlihazırda İslam dünyasında

var olan yükseköğretim sistemlerinin birbirinden farklı işleyiş ve mevzuatlara sahip olduğu ve sistemlerin entegre olmamasının ise birçok alanda kaynak israfına yol açtığı belirtildi.

Farklı düzeylerde gerçekleşecek işbirliği ve ortaklıklar daha önceki tecrübeleri de dikkate alarak daha güçlü bir İslam dünyasına kaynaklık edecektir. Tüm İslam ülkelerinin insan kaynağı gücü dikkate alındığında bu kaynağın şekillendirilmesinde taklit programların ötesine geçilmelidir.

Öğrenci ve öğretim üyesi hareketliliğinin her düzeyinde, ortak programlarda ve tanınma konusunda yeterlilik çerçevesinde uzlaş, bu uzlaşının yeknesaklığı ve uygunluğu ve en önemlisi müşterek bir bakış açısı gerekmektedir. Ortak bir kalite güvencesi sistemi bu süreç için merkezi önemdedir ve bilimsel çıktılarında daha iyiyi arayan sürecin teminatıdır.

İslam ülkeleri arasında daha önce yükseköğretim alanında işbirliğini desteklemeye yönelik toplantılar gerçekleşmiştir. Rektörler Forumları bunlar arasında rektör düzeyinde işbirliğini sağlayan toplantılar olarak önemlidir. Daha önceki Rektörler Forumları işbirliği yapmak için bir imkân sağlamıştır. Temel hedef kaynaklarımızı bir araya getirmek, burslar sağlamak ve hareketlilik ile işbirliği süreçlerine destek vermek, akademik araştırma ve mükemmeliyet merkezleri kurmaktır. Daha önce gerçekleşen forumlar akademisyenler arasında dostluklar oluşması, ilişkilerin güçlendirilmesi ve kurumlar arasındaki iletişim başlıklarında olumlu gelişmeler sağlamıştır.

Dün ve bugün gerçekleştirilen bu forum daha vizyoner ve daha somut ulaşılabilir hedeflerle gerçekleşmiştir ve devamında özgün çözümler geliştirme olgunluğuna sahip bir toplantı olarak görülmektedir.

Yükseköğretim alanında atılacak adımlar bağımsız ve güçlü bir İslam dünyası için önemlidir. Hedeflerimiz için kendimize güvenerek bilgi ve bilim temelli hareket etmeliyiz. Eğitim gelecek demektir. Önemli olan gelecekteki eğilimleri anlamak

ve öğrenmektir. Eğer eğitimci, geleceğin neye doğru gittiğini görecektir olursa nesli hazırlayabilir. Bugün için sahip olunan yetkinlikler, rekabet ve gelecek odaklı bir yaklaşımda yeterli olmayabilmektedir. Gelecek için gerekli bilimsel yetkinliklerin nasıl kazanılacağı önemlidir. Karşımızdaki karmaşık ve kapsamlı sorunlar için hızlı ve yenilikçi çözümler üretmeliyiz. Bu kapsamda da geliştirilecek işbirlikleri, hızlı ve verimli adımlar atılmasına yol açacaktır.

İki gün boyunca etkileşimli panel oturumları yöntemi ile gerçekleştirilen Forumun sonuçları şu şekildedir:

1. **İslam dünyasında yükseköğretime ilişkin net bir vizyon geliştirilmesi** gerekmektedir. Ortak bir yeterlilikler çerçevesi ve kalite güvence sisteminin inşası yalnızca teknik bir konu değildir. İçerisinde hem evrensel değerler hem de yerel değerleri barındırmalıdır. **Evrensel değerler korunarak İslam dünyasının ortak değerlerini dikkate alan bir üst çerçevenin oluşturulması** mümkündür. İslam dünyası bu çalışma alanında kendi kavramlarını belirlemeli ve eğitimin insani bir girişim olduğunu unutmadan hareket etmelidir.
2. İslam ülkeleri farklı eğitim sistemleri ve yeterlilikler çerçevesine sahiptir. Temel olarak ülkelerin ulusal önceliklerine uygun bir şekilde yükseköğretim için bir üst yeterlilikler çerçevesi geliştirilmeli ve bu yeterliliklerin **İslam ülkeleri yükseköğretim alanının** temelini oluşturacak biçimde ortak müşterekleri ve asgari ölçütleri tespit edilmelidir.
3. Bu süreçte **ortak yeterlilikler çerçevesinin** farklı paydaşlarının katkısı ve özellikle karar alma yetkisine sahip kurumsal birimlerin desteği ile hareket edilmesi gerekmektedir.
4. Oluşturulacak olan üst yeterlilikler çerçevesi ile ilişkili biçimde yükseköğretim kalite güvence standart ve ilkeleri oluşturulmalıdır. Bu standart ve ilkeler aynı zamanda dünyadaki başarılı sistemlerle de ilişkili olmalıdır.

5. **İslam ülkelerindeki kurumsal ve program bazında kalite güvencesine yönelik değerlendirme ve akreditasyonu gerçekleştiren kalite ajansları**, belirlenen standart ve ilkelere uygun olarak süreçlerini tanımlamalıdır. Bu kapsamdaki ajanslar deneyim paylaşımı ve süreçlerde destek amacıyla bir üst platform oluşturmalıdır.
6. **Kalite güvence sistemleri**, standart ve ilkeler temeli esasında, ülkelerin ihtiyaçlarına yönelik olarak farklı kategorilerde çeşitlendirilebilmelidir.
7. **İslam ülkelerinde yeterlilikler esaslı kalite güvencesi ajanları** arasında var olan işbirliğinin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılmasına yönelik çalışılmalıdır.
8. **Tanıma ve denklik süreçleri** için İslam ülkeleri iş gücünü destekleyecek, İslam ülkeleri arasında işgücünün dolaşımını daha kolay hale getirecek ve beyin göçünün engellenmesini sağlayacak şekilde temel bir uluslar üstü çerçeve tanımlanmalıdır. Tanıma ve denklik alanında atılacak adımlar uluslararası öğrenci değişimini de doğrudan destekleyebilecek nitelikte olmalıdır. Tanıma ve denklik süreçleri üzerinde ulusal ve uluslararası başarılı deneyimlerden de yararlanılarak çalışılmalıdır.
9. **Ortak kredi sistemleri** hareketliliğin en temel altyapısıdır. Bu alanda programların karşılaştırılmasına ve uyumuna yönelik pilot üniversite ve programlar belirlenerek asgari müştereklerle kredi transferine yönelik işleyiş netleştirilmeli ve bu konuda bir standardizasyon sağlanmalıdır.
10. **İslam dünyası ülkelerinde öğrenci ve öğretim üyesi değişimlerini** sağlayan mevcut değişim programlarının geliştirilmesi ve desteklenmesi ilk adım olarak önem taşımaktadır. Türkiye tarafından yürütülen **Mevlana değişim programı** İslam ülkeleri arası öğrenci ve öğretim üyesi değişiminde önemli bir rol oynayan programların başında gelmektedir. **Bu program, finansal olarak desteklenerek İslam ülkeleri arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişimine yönelik olarak kullanılan uluslararası bir yapıya dönüştürülmelidir.**

11. Proje tabanlı Mevlana değişim programı özellikle öğretim üyesi ve araştırmacı düzeyinde çok daha verimli sonuçlar getirmektedir; bu yüzden de **proje tabanlı değişim programları** öncelikli olarak desteklenmelidir.
12. Üniversitelerin akademik başarı seviyeleri doğal olarak farklı düzeylerde dir. Eğitim kalitesi noktasında akreditasyon olsa bile endişeler söz konusu olabilmektedir. Ancak, bu durum **ortak eğitim programlarına (Joint/Dual/Double Degree)** engel olmamalıdır. Bu kapsamda üniversiteler önyargılar ile değil alan bazlı ve program bazlı olarak değerlendirilmeli ve güçlü alanları göz önünde bulundurulmalıdır.
13. **Ortak diploma programları** eğitim süreçlerinde önemli bir tasarruf sağlayabilmekte ve aynı zamanda ülkeleri ve kültürleri keşfetme imkânını ortaya koyarak mesleki ağlara ve işgücünün hareketliliğine destek olmaktadır. **Ortak eğitim programlarında** temel sorun eğitim sistemlerinin farklılığı ve dildir. Eğitim sistemlerinin farklılığından kaynaklanabilecek sorunlar yeterlilik çerçevesi, kalite güvencesi süreçleri ve tanıma/denklik alanında atılacak adımlarla çözülmeye çalışılmalıdır. Bu aşamada iki dilli programlar sürecin hızlı ilerlemesine destek olabilir. Farklı dil yetkinliği gerektiren ortak programlar ile öğrencilerimizin bir İslam ülkesi dilini öğrenmesi de önemli bir kazanım olacaktır. Bu durum bir fırsat olarak görülmeli ve aynı zamanda öğrencilerin bütünleşmesini ve kültürel etkileşimini sağlayan bir araç olarak değerlendirilmelidir.
14. Üniversitelerin bir birini tanınmasına, bilgi edinmesine ve özellikle ortak diploma programlarının teşvikine yönelik olarak sanal ortamda bir arayüz platformunun oluşturulması hususu önemlidir. Bu platform bir sanal ofis görevi görebilir. Bu konuda YÖK gerekli adımları atacaktır.
15. Hızla gelişen online eğitim teknolojileri de bir iletişim ve işbirliği platformu olarak değerlendirilebilmelidir.

16. İslam ülkeleri arasındaki ortaklık platformları sadece akademik programlar dikkate alınarak değil üniversitelerin araştırma altyapıları da dikkate alınarak yapılandırılmalıdır.
17. Rektörler forumunun her yıl düzenli olarak yapılması ve bir sonraki foruma kadar tematik uzman/çalışma gruplarının oluşturulmasının gerekliliği konusunda görüş birliğine varılmıştır.